

Er ref/dnr: KN2026/00002

Vårt dnr: 2026/0006

Regeringskansliet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kn.nm@regeringskansliet.se

Stockholm 4 februari 2026

Yttrande över promemorian Ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av artskyddet

Regeringen har gett Naturskyddsföreningen (föreningen) tillfälle att yttra sig över promemorian Ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av artskyddet.

Synpunkter

Idag finns ingen reglerad rätt till ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen. Frågan om och hur fastighetsägare ska ersättas vid sådana rådighetsinskränkningar har diskuterats under en längre tid. Högsta domstolen har i domen *Tjäderspelet i Malsättra* (NJA 2023 s. 291) slagit fast att en fastighetsägare under speciella omständigheter kan ha rätt till ersättning till följd av allmänna rättsprinciper. Högsta domstolens dom väckte fler frågor än den besvarade. Föreningen anser att det bör vara klart och tydligt när markägare har rätt till ersättning.

Föreningen välkomnar därför att regeringen föreslår att det i lag ska regleras hur och när en fastighetsägare ska kompenseras för rådighetsinskränkningar i pågående markanvändning som följer av fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen. Föreningen instämmer i regeringens bedömning att en grundläggande förutsättning för ersättning bör vara att det har meddelats ett beslut om att neka dispens från artskyddsförordningen. Föreningen var mycket kritisk mot det förslag om ersättningsrätt som 2024 års skogspolitiska utredning lämnade i sitt delbetänkande *Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk* (SOU 2024:91). Enligt föreningen är regeringens nu remitterade förslag betydligt bättre utformat.

Föreningen är dock mycket förvånad över att promemorian inte med ett ord berör EU:s regelverk om statsstöd. Såväl 2019 års skogsutredning som 2024 års skogspolitiska utredning har berört frågan om ersättning till skogsägare skulle kunna utgöra otillåtet statsstöd. Frågan om markägares rätt till ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen har diskuterats länge och regeringen har lovat att komma med en lösning. Föreningen anser att en sådan lösning behövs men att det också måste säkerställas att lösningen är långsiktigt hållbar. För att den ska vara det måste det säkerställas att lösningen är förenlig med EU-rätten generellt och statsstödsreglerna specifikt.

Det måste säkerställas att den storlek på ersättningen som regeringen föreslår, ett belopp som motsvarar minskningen av fastighetens marknadsvärde med ett schablontillägg som uppgår till 25 procent, är förenlig med EU:s regelverk om statsstöd. Föreningen noterar att Högsta domstolen i *Tjäderspelet i Malsättra* uttalar att ersättningen inte bör överstiga markägarens faktiska skada.

Vidare måste det säkerställas att den föreslagna lösningen är förenlig med EU-domstolens praxis. EU-domstolen har uttalat att kostnaderna för att iakttä lagstadgade skyldigheter som syftar till att skydda miljön ingår bland de normala driftkostnaderna för företag och att beviljandet av ersättning för skada som åsamkats företag av skyddade djur utgör en ekonomisk fördel som företag i princip inte kan göra anspråk på under normala marknadsvillkor, se EU-domstolens dom den 27 januari 2022 i mål C-238/20, punkt 44. Hur regeringens förslag förhåller sig till detta uttalande från EU-domstolen ger promemorian inget svar på.

Att lägga promemorians förslag till grund för lagstiftning utan att först genomföra en analys av och säkerställa att förslagen är förenliga med EU:s statsstödsregler innebär en risk för de markägare som tar emot ersättning att bli återbetalningsskyldiga.

Av budgetpropositionen för 2026 framgår att regeringen avsatt 100 miljoner kronor för den typ av ersättning som behandlas i promemorian. Föreningen befarar att det är ett alldeles för lågt belopp för att täcka behovet av ersättningar till markägare till följd av rådhetsinskränkningar till följd av fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen. Utöver att göra det tydligt för markägare när de har en rätt till ersättning så behöver det finnas tillräckligt med medel avsatta för sådan ersättning så att markägare inte behöver vänta i flera år på att få sin ersättning utbetald.

Detta remissvar har utarbetats av Josia Hort, miljöjurist vid Naturskyddsföreningens rikskansli.

För Naturskyddsföreningen,
Stockholm dag som ovan

Beatrice Rindevall
Ordförande

Oscar Alarik
Chefsjurist